

Ενημερωτικό Σημείωμα 04 – 19.01.2011

Η Στρατηγική της Λισσαβόνας και η Πολιτική Συνοχής 2007-2013

Η Στρατηγική της Λισσαβόνας (ΣΤΛ) και οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της Ε.Ε.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 23-24 Μαρτίου 2000 καθόρισε στη Λισσαβόνα της Πορτογαλίας, νέα στρατηγική για την αύξηση της απασχόλησης και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στην Ε.Ε. και δεσμεύτηκε σε ένα δεκαετές πρόγραμμα με στόχο να κάνει την Ε.Ε. «την πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία στον κόσμο, βασισμένη στη γνώση και την εμπειρία, ικανή να διατηρήσει σταθερή την οικονομική της ανάπτυξη, με περισσότερες θέσεις απασχόλησης, με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή».

Στο Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ το 2001, προστέθηκε και η περιβαλλοντική διάσταση που πρέπει να περιλαμβάνεται στους παραπάνω στόχους. Η αξιολόγηση της προόδου υλοποίησης και η έκθεση Κοκ που παραδόθηκε τον Νοέμβριο του 2004, έδειξε ότι οι παραπάνω στόχοι της αποδείχτηκαν υπερβολικά φιλόδοξοι για την πρώτη πενταετία της εφαρμογής τους. Τον Φεβρουάριο του 2005, η Επιτροπή πρότεινε ένα νέο ξεκίνημα για τη ΣΤΛ με επίκεντρο την ανάπτυξη και την απασχόληση. Ακολούθησε το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 22ας και 23ης Μαρτίου 2005 στις Βρυξέλλες, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του οποίου, «*Η Ευρώπη πρέπει να ανανεώσει την βάση της ανταγωνιστικότητάς της, να αυξήσει τις δυνατότητες ανάπτυξης της και την παραγωγικότητά της και να ενισχύσει την κοινωνική της συνοχή δίνοντας έμφαση κυρίως στη γνώση, στην καινοτομία και στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του ανθρώπινου κεφαλαίου*». Για την επίτευξη αυτών των στόχων «*Η Ένωση πρέπει να κινητοποιήσει όλα τα κατάλληλα εθνικά και κοινοτικά μέσα – περιλαμβανομένης και της πολιτικής της Συνοχής – στους τρεις στρατηγικούς τομείς : τον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον περιβαλλοντικό τομέα ώστε να αξιοποιήσει καλύτερα τις συνέργιες σε ένα γενικό πλαίσιο αειφόρου ανάπτυξης*».

Πέραν των παραπάνω κατευθύνσεων, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε τους περιφερειακούς και τοπικούς φορείς, να εμπλακούν στενότερα στη ΣΤΛ και να συμμετάσχουν ενεργώς στην επίτευξη των στόχων αυτής της Στρατηγικής. Το Εαρινό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι χρειάζεται η δημιουργία πόλων καινοτομίας και εταιρικών σχέσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, σε τομείς όπως η καινοτομία, η υποστήριξη των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων ή η πρόσβαση σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, καθώς και οι νέες επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας. Παράλληλα, ζήτησε να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη συνέργια μεταξύ των Κοινοτικών Ταμείων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, σε δράσεις που αφορούν την έρευνα και την ανάπτυξη. Επιπλέον, συνέστησε να συνοδεύεται η μείωση του γενικού επιπέδου των κρατικών ενισχύσεων από την ανακατανομή τους, υπέρ ορισμένων οριζόντιων στόχων, όπως η έρευνα, η καινοτομία, η ανάπτυξη μιας κοινωνίας της πληροφορίας χωρίς αποκλεισμούς, και στο ανθρώπινο κεφάλαιο, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ένα υψηλότερο επίπεδο επενδύσεων και να μειωθούν οι ανισότητες, σύμφωνα με τους στόχους της Λισσαβόνας.

Μία ακόμα προτεραιότητα που τέθηκε στο Εαρινό Συμβούλιο αφορούσε την ανάγκη πραγματοποίησης επενδύσεων στις υποδομές, έτσι ώστε να δοθεί ώθηση στην ανάπτυξη και στη σύγκλιση, από οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής άποψης. Υπογραμμίστηκε η σημασία της ολοκλήρωσης των 30 σχεδίων προτεραιότητας του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, καθώς και των μέτρων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. Τέλος επισημάνθηκε η ανάγκη δημιουργίας περισσότερων θέσεων εργασίας μέσω περισσότερο

ενεργών πολιτικών απασχόλησης. Τέλος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στα συμπεράσματά του αναφέρει ότι, βάσει των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών που εκδόθηκαν σε Κοινοτικό επίπεδο, τα Κράτη-Μέλη πρέπει να εκπονήσουν Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων για την περίοδο 2005-2008 για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Η ΣτΛ και η πολιτική της Συνοχής

Η ουσιαστική ώθηση, στη ΣτΛ, αποτελεί μια σαφή επιλογή, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, της πολιτικής Συνοχής. Η πολιτική της Συνοχής συμβάλλει ήδη στην υλοποίηση της ΣτΛ καθώς για την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης που αποτελεί στόχο της Συνθήκης, είναι σαφές, ότι η πολιτική Συνοχής αποτελεί το μόνο μέσο υλοποίησης της ΣτΛ. Η μακροοικονομική σταθερότητα και οι διαρθρωτικές αλλαγές αποτελούν προϋπόθεση για την επιτυχία της πολιτικής της Συνοχής παράλληλα με ένα φάσμα άλλων όρων οι οποίοι ευνοούν τις επενδύσεις, όπως: αποτελεσματική λειτουργία της ενιαίας αγοράς, πραγματοποίηση διοικητικών μεταρρυθμίσεων, καλή διακυβέρνηση, ευνοϊκό επιχειρηματικό κλίμα και εργατικό δυναμικό με υψηλή ειδικευση.

Πολλοί από τους παραπάνω στόχους βρίσκονται στην σφαίρα των Εθνικών Πολιτικών, όμως το ενδιαφέρον του Συμβουλίου για την προώθησή τους οδήγησε στην σύνταξη για κάθε Κράτος-Μέλος του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ). Το πρόγραμμα αυτό έθετε, για την περίοδο 2005-2008, στόχους και στρατηγικές για την επίτευξη των γενικότερων στόχων της ΣτΛ και την προσαρμογή των ευρωπαϊκών οικονομιών σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον.

Η πολιτική Συνοχής προς την κατεύθυνση της προώθησης των στόχων της ΣτΛ.

Παραμένει όμως το ερώτημα σε ποιούς ακριβώς τομείς θα πρέπει να προσανατολιστούν οι πόροι των Διαρθρωτικών Ταμείων και βέβαια προκύπτουν ερωτηματικά και προβληματισμοί κατά πόσο η περιφερειακή διάσταση και η ενίσχυση μειονεκτικών περιοχών θα διατηρηθούν στον βαθμό που υπήρχαν. Μία αξιολόγηση η οποία εγκρίθηκε το 2000, υπογράμμισε τα κοινά σημεία της ΣτΛ, αφενός, και των προτεραιοτήτων της πολιτικής Συνοχής, αφετέρου. Η ανάλυση αυτή καθιστά σαφές ότι το μερίδιο της υποστήριξης που παρέχουν τα Διαρθρωτικά Ταμεία σε επενδύσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της ΣτΛ υπερβαίνει συχνά το 50% στα προγράμματα που αξιολογήθηκαν.

Μετά από τη δημοσίευση της τρίτης έκθεσης για τη συνοχή, τον Φεβρουάριο του 2004, και τους προτεινόμενους κανονισμούς για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και Μέσα, τον Ιούλιο του ίδιου έτους, η συζήτηση για τη μεταρρύθμιση της πολιτικής Συνοχής εντάθηκε περισσότερο. Η έγκριση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τον Μάρτιο του 2005, των προτάσεων της Επιτροπής για την εκ νέου ενεργοποίηση της ΣτΛ έδωσε νέα ώθηση στις σχετικές συζητήσεις.

Οι στρατηγικές προτεραιότητες και οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για την Πολιτική της Συνοχής την περίοδο 2007-2013

Στο κείμενο επικοινωνίας της Επιτροπής με τίτλο «*Πολιτική της Συνοχής για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης: Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας, 2007-2013*» προσδιορίστηκαν οι τρεις προτεραιότητες και οι κατευθύνσεις στις οποίες θα πρέπει να στοχεύουν την διάθεση των πόρων τους τα Κράτη-Μέλη για την υλοποίηση της πολιτικής της Συνοχής.

Στρατηγικές προτεραιότητες

Προτεραιότητα 1: Βελτίωση της ελκυστικότητας των κρατών μελών, των περιφερειών και των πόλεων μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης, της εξασφάλισης επαρκών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και της διατήρησης των περιβαλλοντικών τους δυνατοτήτων,

Προτεραιότητα 2: Ενθάρρυνση της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της ανάπτυξης της οικονομίας, της γνώσης μέσω της έρευνας και της καινοτομίας, περιλαμβανομένων και των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας,

Προτεραιότητα 3: Δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας με την προσέλκυση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας ή την ενθάρρυνση για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

Ταυτόχρονα, η Επιτροπή καθόρισε τις επιμέρους κατευθυντήριες γραμμές της Πολιτικής της Συνοχής για την περίοδο 2007-2013.

Κριτική προσέγγιση στην ΣτΛ/Γκέτεμποργκ για την Ε.Ε. και την χώρα μας.

Η οικονομική αλληλεγγύη είναι η βάση της περιφερειακής πολιτικής της Ε.Ε. Η αλληλεγγύη αυτή μεταφράζεται στη μεταφορά πόρων στις μειονεκτικές περιοχές της Ένωσης και σε κοινωνικές ομάδες μέσω αναπτυξιακών προγραμμάτων που έχουν καταρτιστεί από τα Κράτη-Μέλη και τις περιφέρειες που έχουν κάθε συμφέρον να πάρουν στα χέρια τους το μέλλον τους. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο έχουν την κύρια ευθύνη της διαχείρισης των πόρων που τους διαθέτει η Ε.Ε. και του ελέγχου των δαπανών, ενώ η Επιτροπή παρεμβαίνει για να επαληθεύει την αποτελεσματικότητα των συστημάτων ελέγχου και διαχείρισης που εφαρμόζονται. Η πολιτική αυτή έχει αλλάξει εν μέρει μετά το 2006. Αυτό διαφαίνεται και από το γεγονός ότι, σε πολλές χώρες της Ευρώπης, οι Κυβερνήσεις παίρνουν αποστάσεις από τη χρηματοδοτική στήριξη των μειονεκτικών περιοχών και κατευθύνονται στην εκπόνηση στρατηγικών οικονομικής ανάπτυξης για τις περιοχές εκείνες που διαθέτουν το καλύτερο δυναμικό ανάπτυξης.

Η σύνδεση της ΣτΛ με την Πολιτική Συνοχής - Επικαλύψεις και διαφορές.

Η σημαντικότερη αλλαγή σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι η πρόσδεση της ΣτΛ στο άρμα της πολιτικής της Συνοχής. Σύμφωνα με όλα τα στρατηγικά κείμενα της Επιτροπής και τις αποφάσεις του Συμβουλίου, η πολιτική της Συνοχής θα αξιοποιηθεί για την προώθηση της ΣτΛ και την επίτευξη των στόχων αυτής. Η βασική αιτία για την σύνδεση αυτή είναι ότι, με δεδομένους τους πόρους που διατίθενται κεντρικά από την Ε.Ε., η πολιτική της Συνοχής είναι η μόνη που διαθέτει και συνάφεια με την ΣτΛ αλλά και σημαντικό μέγεθος πόρων για να προκαλέσει αποτέλεσμα. Προκύπτουν πάντως, μια σειρά από θέματα που έχουν σχέση με την συμβατότητα των δύο πολιτικών ως προς τις ομοιότητες και διαφορές τους σε στρατηγικό αλλά και σε επιχειρησιακό επίπεδο.

Η σύγκριση αυτή είναι χρήσιμη για να εξεταστεί λεπτομερέστερα ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να υπάρξει ουσιαστική προσέγγιση και βελτιστοποίηση των δύο αυτών πολιτικών αλλά και της νέας πολιτικής Ευρώπη 2020 (παρουσιάζεται σε επόμενο σημείωμα του τομέα).

Μια εξειδικευμένη Μελέτη¹ έδειξε πάντως ότι η πολιτικής της Συνοχής συμβάλει ήδη στους στόχους της Λισσαβόνας σε διαφορετικό βαθμό ανάλογα με το ΑΕΠ της κάθε περιφέρειας, και σε μεγαλύτερο βαθμό στις περιφέρειες του Στόχου 2 (Ανεπτυγμένες Περιφέρειες). Σε επίπεδο Κρατών - Μελών, η Ελλάδα παρουσιάζει 39% συμβολή στους στόχους της πολιτικής Συνοχής, με την Πορτογαλία στο 21% και την Ιρλανδία στο 42%. Στις 11 συνολικά περιφέρειες που συγκρίθηκαν, περιλαμβάνεται η Αττική με 18% συμμετοχή, σε σύγκριση με τις περιφέρειες Norte της Πορτογαλίας (28%) και Extremadura της Ισπανίας (32%), ενώ στις περιοχές του Στόχου 2 η συμμετοχή ανεβαίνει σημαντικά, σε ποσοστό από 68% έως 83% (Western Scotland του Ηνωμένου Βασιλείου και Aquitaine της Γαλλίας). Είναι σημαντικό να επισημανθεί, το ότι η πολιτική της Συνοχής έχει πολύ πιο σταθερή νομική βάση σε σχέση με τη ΣτΛ που είναι προϊόν πολιτικής απόφασης (βλ. επόμενη σελίδα). Επιπλέον, η ΣτΛ είναι μια πολιτική «από πάνω προς τα κάτω» ενώ το αντίθετο ισχύει για τις αποκεντρωμένες δομές της περιφερειακής πολιτικής που ικανοποιεί ανάγκες «από κάτω προς τα επάνω».

Επικαλύψεις και διαφορές, σε ότι αφορά τους στόχους των δύο Πολιτικών.

Ο στόχος της ανάπτυξης είναι κοινός, όπως και ο στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης με σεβασμό στο περιβάλλον. Περαιτέρω, η κοινωνική συνοχή επιδιώκεται σε μεγάλο βαθμό και από τις δύο πολιτικές (Συνοχής και Λισσαβόνας), μέσω της πολιτικής απασχόλησης και τους στόχους της μείωσης της ανεργίας της εκπαίδευσης και των ίσων ευκαιριών. Ίσως η μόνη διάσταση στην οποία δεν υπάρχει συμφωνία είναι η εδαφική και χωρική διάσταση, η οποία αποτελεί σημαντικό στόχο για της πολιτική Συνοχής, αλλά βρίσκεται εκτός του πεδίου της πολιτικής της Λισσαβόνας. Η πολιτική της Συνοχής είναι μια γεωγραφικά εστιασμένη πολιτική της Ε.Ε. που είναι θεσμοθετημένη στη Συνθήκη.

Η ΣτΛ/Γκέτεμποργκ ως οριζόντια στοχοθέτηση, απόρροια πολιτικής βούλησης.

Η γεωγραφική και εδαφική συνοχή καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο διαχείρισης των πόρων Συνοχής και την ίδια την επιλεξιμότητα των έργων. Μία επίπτωση των στόχων της ΣτΛ μπορεί να είναι η συγκέντρωση των δημοσίων επενδύσεων στις πλέον δυναμικές γεωγραφικές περιοχές της Ε.Ε., όπου η οικονομική απόδοση των πρόσθετων δημόσιων επενδύσεων θα ήταν η πιο μεγάλη. Για να είναι συνεπής προς τη Συνθήκη, σε περιπτώσεις όπως αυτή της Ελλάδας, η στρατηγική θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την οπτική της περιφερειακής πολιτικής της Ε.Ε.: δηλαδή, το θεμελιώδη στόχο της μείωσης του αναπτυξιακού χάσματος μεταξύ πλούσιων και φτωχών περιφερειών. Πολλά από τα πλουσιότερα Κράτη-Μέλη, θα επεδίωκαν να κατευθυνθούν οι πόροι της Ε.Ε., εκεί που θα οδηγούσαν σε άμεσα αποτελέσματα οικονομικής μεγέθυνσης, και όχι εκεί που υπάρχει ανάγκη, δηλαδή στις μειονεκτούσες περιφέρειες. Αυτό, όμως, έρχεται σε αντίθεση με την πιο ισχυρή βάση της πολιτικής της Συνοχής, που συμπεριλαμβάνεται στην Συνθήκη. Σημαντικές διαφορές υπάρχουν, επίσης, και ως προς την διαχείριση και επίτευξη των στόχων των δύο πολιτικών. Η ανάγκη εφαρμογής της ΣτΛ οδηγεί σε μια πιο κεντρική δομή καθορισμού των στόχων και ελέγχου επίτευξης αυτών (η επιχειρησιακή εφαρμογή της ανανεωμένης ΣτΛ, βασίστηκε στην «ανοιχτή μέθοδο συνεργασίας» που, μάλλον, δεν οδήγησε σε μια αποτελεσματική ενεργοποίηση).

Μια άλλη διαφορά που εντοπίζεται στο επιχειρησιακό πλαίσιο υλοποίησης της στρατηγικής Συνοχής, είναι ότι η δομή των «στόχων» των Διαρθρωτικών Ταμείων έχει το χαρακτήρα ενός ευρέως φάσματος και πολλές φορές ετερόκλητων επιλέξιμων δραστηριοτήτων και

1 "Thematic Evaluation of the Structural Funds (Θεματική αξιολόγηση της συμβολής των Διαρθρωτικών Ταμείων στη ΣτΛ)". Έκδοση του Danish Technological Institute, Φεβρουάριος 2005.

δράσεων. Αντίθετα, οι στόχοι της Λισσαβόνας είναι στρατηγικοί και δεν μπορούν να οδηγήσουν σε μια άμεση σαφή προδιαγραφή της επιλεξιμότητας των έργων.

Συμπερασματικά, η ΣΤΛ έθετε υπερβολικά φιλόδοξο στόχο και σε κάθε περίπτωση, οι προσδοκίες θα έπρεπε για όλους τους παραπάνω λόγους να ήταν συγκρατημένες. Η συνάντηση και μερική συγχώνευση των δύο πολιτικών, προσδίδει αποτελεσματικότητα και στις δύο πολιτικές και αποτελεί μια καλοδεχούμενη συνύπαρξη, που όμως δεν θα πρέπει να υπερεκτιμηθεί.

Όσον αφορά την εφαρμογή της πολιτικής της Συνοχής από τα Κράτη -Μέλη, και πέρα από τις σχετικές κατευθύνσεις της Επιτροπής, οι σχετικές αναλύσεις κατέληξαν στα παρακάτω συμπεράσματα που αποτέλεσαν βάση για την χωρίς παρενέργειες ένταξη των στόχων της ΣΤΛ στην Πολιτική της Συνοχής ιδιαίτερα για τις περιφέρειες του νέου στόχου 1 (Σύγκλιση)

- Δεν θα πρέπει να υποκατασταθεί η κατασκευή αναγκαίων υποδομών από άλλες δράσεις που έχουν σχέση με την απασχόληση και εντάσσονται στο πλαίσιο εφαρμογής της ΣΤΛ. Κάτι τέτοιο θα έθετε σε κίνδυνο την ανάπτυξη των μειονεκτικών περιοχών.
- Τα ζητούμενο για τον αναπτυξιακό σχεδιασμό σε κάθε Κράτος- Μέλος και περιφέρεια, παραμένει η εύρεση του σωστού μίγματος πολιτικής και συνδυασμού των παρεμβάσεων.
- Σε επίπεδο Κράτους-Μέλους, πρέπει να γίνει μια πρώτη επιλογή των περιοχών που διαθέτουν ήδη τη δυνατότητα να απορροφήσουν αποτελεσματικά δράσεις που προκρίνει η ΣΤΛ και να γίνει προσπάθεια να συγκεντρωθούν οι σχετικοί πόροι σε αυτές, για την επίτευξη πραγματικού αποτελέσματος. Τέτοιες ομαδοποιήσεις υπάρχουν στα πλουσιότερα Κράτη-Μέλη, όπως το δίκτυο “Dynamo Regions”, και ανάλογες δικτυώσεις μπορούν να δημιουργηθούν και στις αναπτυσσόμενες περιφέρειες.
- Για την επίτευξη των στόχων τόσο της ΣΤΛ όσο και των επιμέρους στόχων ενός Κράτους-Μέλους, είναι απαραίτητη η συγκέντρωση των δυνάμεων και ο συντονισμός της εφαρμογής σε υψηλότερο διοικητικό επίπεδο από αυτό των υφιστάμενων Περιφερειών. Θα ήταν πολύ δύσκολο οι στρατηγικές επιδιώξεις της ΣΤΛ που μορφοποιήθηκαν στο επίπεδο της Ε.Ε., να προσπεράσουν το επίπεδο του Κρατών-Μελών και να σχεδιαστεί η υλοποίησή τους σε επίπεδο Περιφέρειας.
- Είναι αναγκαία η μείωση του αριθμού των «προτεραιοτήτων» για την πιο αποτελεσματική διαχείριση και αποδοτικότητα.
- Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην διαμόρφωση βασικών θεσμών και δομών που υποβοηθούν την ανάπτυξη, κάτι που αποτελεί ζητούμενο στην Ελλάδα, στον τομέα της Δημόσιας Διοίκησης και ειδικότερα ως προς τον ρόλο της ως ρυθμιστή του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Η Πολιτική Συνοχής και η ΣΤΛ - Θεματική εστίαση.

Παρ’ όλο που η ΣΤΛ καλύπτει πολλούς διαφορετικούς τομείς πολιτικής, συνήθως εκλαμβάνεται ότι αναφέρεται κυρίως σε πεδία όπως η Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (ΕΤΑ), η Τεχνολογική Καινοτομία και οι Επιχειρήσεις Τεχνολογιών Αιχμής. Η Ελλάδα αναπτύσσει τις επιδόσεις της στα πεδία αυτά, αλλά ο πυρήνας της ΕΤΑ και των συναφών δραστηριοτήτων παραμένει συγκεντρωμένος στα πιο προηγμένα, πλουσιότερα και παραδοσιακά βιομηχανικά Κράτη-Μέλη της Ε.Ε.

Γεωγραφική εστίαση – Νησιωτικές και ορεινές περιοχές.

Η εξέλιξη της παγκοσμιοποίησης προδιαγράφει και αυτή ένα κεφάλαιο της μελλοντικής πολιτικής αλληλεγγύης. Είναι γεγονός ότι η παγκοσμιοποίηση, ομογενοποιώντας τις εκροές της, επέφερε τεράστια ζήτηση για διαφοροποίηση των αγαθών και υπηρεσιών. Στην Ευρώπη η διαφοροποίηση εντοπίζεται στις ορεινές και στις νησιωτικές περιοχές : διαφοροποίηση στις τέχνες, τον πολιτισμό, τα τοπικά προϊόντα και υπηρεσίες. Με το ηλεκτρονικό εμπόριο, τις τεχνολογίες της πληροφόρησης και της επικοινωνίας, οι περιοχές αυτές θα παρουσιάσουν στο μέλλον μεγάλες ευκαιρίες ανάπτυξης.

Η πολιτική για την πραγματοποίηση του στόχου της αιφόρου ανάπτυξης των νησιών στοχεύει στη δημιουργία ενός προτύπου πολυαπασχόλησης και διασύνδεσης των διαφόρων τομέων μεταξύ τους όπως: τουρισμός, πρωτογενής τομέας, πολιτισμός, κλπ. συνδυασμένο και με εξειδικεύσεις στην κατεύθυνση της βελτίωσης της ποιότητας και της επιχειρηματικότητας.

Για τη διασφάλιση της ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης των εδαφών της Ε.Ε., ένα σημείο εκκίνησης αποτέλεσε η δέσμευση που αναλήφθηκε από τα Κράτη-Μέλη και την Επιτροπή για την κατάρτιση του Σχεδίου Ανάπτυξης Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ), που εγκρίθηκε στο Πόσνταμ της Πολωνίας το 1999, και όπου δίδεται έμφαση: στην πολυκεντρική αστική χωρική ανάπτυξη και σε μια νέα σχέση πόλης-υπαίθρου, στην ισότιμη πρόσβαση όλων των περιφερειών της Ένωσης στις υποδομές και στη γνώση, καθώς και σε μια συνετή διαχείριση των φυσικών πόρων και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στον άξονα της εργασίας αυτής, η Επιτροπή προχώρησε στην εκπόνηση, από κοινού με τα Κράτη-Μέλη, έκθεσης σεναρίων προοπτικών για την αιφόρο ανάπτυξη των εδαφών της Ε.Ε. όπως είναι το πρόγραμμα ORATE συγχρηματοδοτούμενο από το INTERREG. Η έκθεση έδωσε το έναυσμα για συζήτηση επί δέκα προτάσεων τομέων προτεραιότητας, από τις οποίες οι έξι έχουν εδαφική διάσταση (οι λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, το ζήτημα των πόλεων, η διαφοροποίηση των αγροτικών ζωνών, η διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία, οι ζώνες σε βιομηχανική αναδιάρθρωση, οι ζώνες που πλήττονται από σημαντικά γεωγραφικά ή φυσικά μειονεκτήματα) και οι τέσσερις έχουν οριζόντια διάσταση (περισσότερες και καλύτερης ποιότητας θέσεις απασχόλησης, υποστήριξη της νέας οικονομίας και της κοινωνίας της γνώσης, προώθηση της κοινωνικής ένταξης και ισότητας ευκαιριών).